

ความเป็นมาของปัญหา

การฝึกหัดครูเป็นโปรแกรมในการจัดการศึกษาอย่างหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตครู เพื่อให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนในโรงเรียนระดับต่าง ๆ หน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนี้คือ กรมการฝึกหัดครู โดยมีวิทยาลัยครูต่าง ๆ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตครู

แต่เดิมการบริหารในกรมการฝึกหัดครูก็เหมือนกับการบริหารงานในหน่วยราชการอื่นโดยทั่วไป กล่าวคือมีการตัดสินใจสั่งการมาจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง เช่น ปลัดกระทรวงและอธิบดีกรมการฝึกหัดครู เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 คณะรัฐมนตรีซึ่งมี พนงา สันติอาชรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีนโยบายที่จะขยายและปรับปรุงการศึกษาทุกระดับให้กว้างขวางและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ในการนี้จะต้องผลิตครูระดับสูงเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว ประกอบกับในปัจจุบันปรากฏว่าวิทยาลัยครูทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้เจริญก้าวหน้าขึ้นถึงขั้นที่สามารถรับดำเนินการสอนถึงระดับปริญญาได้ จึงได้ตราพระราชบัญญัติขึ้น¹ เรียกว่าพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีสภาการฝึกหัดครูขึ้น

การดำเนินงานของสภาการฝึกหัดครูในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานย่อมจะต้องเกิดขึ้นไม่มากก็น้อย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา-

¹ การฝึกหัดครู, กรม. "พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518". ระเบียบ
และแนวปฏิบัติสำหรับวิทยาลัยครู, 2520, หน้า 12.

บทบาท ปัญหาอุปสรรคและข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความคิดเห็นที่เกี่ยวกับ
สภาการฝึกหัดครูของคณะกรรมการสภาการฝึกหัดครูกับอธิการวิทยาลัยครู ผลจากการศึกษา
ในเรื่องนี้น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สภาการฝึกหัดครู และจะนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา
บทบาทของสภาการฝึกหัดครูในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสภาการฝึกหัดครูแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสภาการฝึกหัดครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสภาการฝึกหัดครูของ

คณะกรรมการสภาการฝึกหัดครูและอธิการวิทยาลัยครู

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสภาการฝึกหัดครูตามพระ-
ราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เท่านั้น
2. การศึกษาบทบาทของสภาการฝึกหัดครูเป็นการศึกษาบทบาทตามหน้าที่และ
ความรับผิดชอบของสภาการฝึกหัดครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 กำหนดไว้
3. ในการศึกษาบทบาทของสภาการฝึกหัดครูที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ยาวนานนั้นเป็น
การศึกษาในช่วงเวลาดำเนินการระหว่างเดือน พฤษภาคม 2518 ถึงเดือน ธันวาคม 2521

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการวิจัยเป็น 3 ตอนคือ

1. ศึกษาบทบาทของสภาการฝึกหัดครู
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสภาการฝึกหัดครู
3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินงานของสภาการฝึกหัดครู

ของกรรมการสภาการฝึกหัดครูและอธิการวิทยาลัยครู

ตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทของสภาการฝึกหัดครู เป็นการศึกษาเพื่อที่จะตรวจสอบดูว่า บทบาทของสภาการฝึกหัดครูที่ได้ปฏิบัติไปแล้วนั้นสอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้อย่างไร และกองการที่จะตรวจสอบดูว่าบทบาทของสภาการฝึกหัดครูที่ควรจะเป็นนั้นเป็นอย่างไร โดยการศึกษาจาก ตำรา เอกสาร รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสภาการฝึกหัดครู และในบางส่วนจะได้คำตอบจากตอนที่ 3 ของการศึกษาวิจัยนี้

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสภาการฝึกหัดครู เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในประเด็นที่เกี่ยวกับความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ความสิ้นเปลืองทรัพยากร ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน การทำหน้าที่ซ้อนกับหน่วยงานอื่น วิธีการตัดสินใจปัญหาตามการประเมินประนอมมากกว่าการใช้เหตุผล ความขัดแย้งของคณะกรรมการ การถูกครอบงำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ลักษณะของคณะกรรมการ การติดต่อสื่อสารและจุดมุ่งหมายของการบริหารงาน การศึกษาในส่วนนี้จะใช้วิธีการสัมภาษณ์กรรมการสภาการฝึกหัดครูชุดปัจจุบันจำนวน 25 คน และใช้แบบสอบถามกับอดีตกรรมการสภาการฝึกหัดครู จำนวน 26 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 51 คน

ตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสภาการฝึกหัดครู เป็นการศึกษาเพื่อที่จะสำรวจดูว่า อธิการวิทยาลัยครูเพียง จำนวน 30 คน (ส่วนอธิการวิทยาลัยครูอีก 6 คน ปัจจุบันอยู่ในคณะกรรมการสภาการฝึกหัดครูอยู่แล้ว) และกรรมการสภาการฝึกหัดครูอีกจำนวน 25 คน มีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทและการดำเนินงานของสภาการฝึกหัดครูที่เป็นอยู่ในขณะนี้ การศึกษาในส่วนนี้จะใช้แบบสอบถาม ซึ่งใช้มาตราส่วน

ประเมินค่า (Rating Scale) กับประชากรทั้งหมด 55 คน การวิเคราะห์ข้อมูลจะ
ใช้ค่าสถิติโดยการหาค่าเปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Diviation)

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงบทบาทของสภาการฝึกหัดครูที่ปฏิบัติอยู่ว่ามี
บทบาท ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร
2. ทำให้ทราบความคิดเห็นของกรรมการสภาการฝึกหัดครูและอธิการวิทยาลัย
ครู ที่มีต่อบทบาทของสภาการฝึกหัดครู
3. เพื่อเป็นประโยชน์กับสภาการฝึกหัดครูในอันที่จะเป็นแนวทางในการปรับ-
ปรุงพัฒนาบทบาทของสภาการฝึกหัดครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยนี้มีความหมายแตกต่างไปจากที่ใช้กันอยู่โดย
ทั่วไป จึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้คือ

บทบาท¹ หมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่จะต้องกระทำและบรรดาสิทธิต่าง ๆ
ที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง

ความคิดเห็น หมายถึง หน้าที่ ความรู้สึก แนวความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดภายหลังจากที่บุคคลนั้นได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น เรื่องนั้นมาแล้ว ซึ่งมีทั้งในลักษณะ

¹ วิทยุ สาธร, บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2512), หน้า 7.

นิมิต (Positive) ก็คือ สนใจ พอใจ หรือนิยมชมชอบ สนิบสนุนและปฏิบัติตามด้วยความ
เต็มใจ และในลักษณะปฏิเสธ (Negative) คือ เบื่อหน่าย ไม่พอใจ ไม่สนใจ ชักเย่ง
ไม่ร่วมมือ หรือปฏิบัติตาม

การคัดสรรใจสั่งการ หมายถึง การซึ่งใจ ไตร่ตรองและคัดสรรใจเลือกทาง
ดำเนินงานที่เห็นว่าดีที่สุด และเหมาะสมกับองค์การที่สุดทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทาง
เพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ของการ

พระราชบัญญัติ หมายถึง พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518

สภา หมายถึง สภาการฝึกหัดครูที่กำหนดให้มีความพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู
พ.ศ. 2518

วิทยาลัย หมายถึง วิทยาลัยครูต่างๆ ที่จัดตั้งหรือยกฐานะขึ้นตามพระราช-
บัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518

ตำแหน่งตามพระราชบัญญัติ หมายถึง ข้าราชการวิทยาลัยครูที่ดำรงตำแหน่ง
หัวหน้าสำนักงานอธิการ รองหัวหน้าสำนักงานอธิการ หัวหน้าคณะวิชา รองหัวหน้าคณะวิชา
หัวหน้าภาควิชา และรองหัวหน้าภาควิชา

ลำดับชั้นในการเสนอรายงานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะจัดลำดับการเสนอข้อมูลดังนี้คือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการ
วิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย นิยามของ
คำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย และลำดับชั้นในการเสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 2 สภาการฝึกหัดครูแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย งานและบทบาท
ของกรมการฝึกหัดครู การกำหนดสภาการฝึกหัดครู อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ

สภา โครงสร้างของสภาการฝึกหัดครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และ องค์ประกอบของสภา

บทที่ 3 บทบาทของสภาการฝึกหัดครูแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย แนวความคิดพื้นฐานในการวิเคราะห์บทบาทของสภา แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแบบใช้คณะกรรมการ การวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างของสภา การวิเคราะห์องค์ประกอบของสภา งานของสภาในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม 2518 ถึงเดือน ธันวาคม 2521 บทบาทตามความคิดเห็นของกรรมการสภา และอธิการวิทยาลัยครูต่าง ๆ และปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสภา

บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยผลการวิจัย อภิปราย ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา และในการศึกษาต่อไป

ภาคผนวก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย